

Tisztelt Elnök Úr, Tisztelt Bizottsági Tagtársaim,
Szeretett Gyülekezet, Hölgyeim és Uraim!

Laudációmat térben és időben távol kell kezdenem.

Az angliai Devon megyében, a kisbirtokos Ayshford Wood családban 1874-ben megszületett egy kislány, aki a keresztségben a Florence nevet kapta. Senki sem sejtette, milyen kalandos élete lesz... 1910-ben került Magyarországra, ahol 2 évre rá férjhez ment. Miután férje, Vásony Sándor 1924-ben elhunyt, egyedül maradt György nevű fiával. Súlyos döntés elé került: maradjon, vagy térjen vissza Angliába? A békeszerződésnek csúfolt trianoni diktátum következtében a feldarabolt ország maradéka ezer sebből vérzett. Mintha Petőfi sűgött volna neki: *„ha nem születtem volna is magyarnak, / E néphez állanék ezennel én, / Mert elhagyott, mert a legelhagyottabb / Minden népek közt a föld kerekén”*. S ő, aki valóban nem született magyarnak, döntött: marad a megnyomorított országban, amelyet immár hazájának tekintett. További életét a magyarság szolgálatára ajánlotta fel. Ahogy ő maga fogalmazott: *„Amint a borostyán futja át a falat, a fatörzset és a sziklát, szívem, lelkem úgy szeret, úgy fonódik hozzád, drága Magyarország.”* A Putnoky család vendégeként került 1933-ban a maradék Gömörbe, a Száraz-völgybe. Itt szervezte meg a Búzavirág Falugárdát, amely a cserkészethez hasonlóan a szegény sorsú gyermekek felkarolását tűzte ki céljául. Teleki Pál miniszterelnök 1940-ben angol nyelvű levélben mondott neki köszönetet. Budapest ostromakor önkéntes ápolónői szolgálatot vállalt. Miután combnyaktörést szenvedett, élete végig ágyba kényszerült. Előbb kirabolták, majd a kommunista hatalomátvételt követően ágyastól rakták ki a lakásából.

Minderről azért szóltam, mert a Vásony Sándorné Ayshford Wood Florence által felkaroltak között volt Gömörszőlösön (eredeti nevén: Poszobán) az az akkor 11 éves kislány is, akit ma, 92 évesen köszönhetünk itt. Mi lett volna belőle, ha nincs az útmutató, a példaadó? Nem tudom. Azt viszont tudom, mit vallott erről maga a díjazandó: *„Vásonyné rendületlenül szilárd közösségi magatartása sokszor megért hátravettségemben követendő, megerősítő példává vált. Ha másokért, a közért nem elismerés, hála és köszönet reményében cselekszünk, akkor nem érhet csalogódás.”*

Mindabban, amit a díjazandó Gömörszőlösön teremtett, a néhai angol lédytól kapott indítás is benne van... Ahogy benne van a Bakony-Balatonfelvidéki Református Népfőiskolának, a Sárospataki Népfőiskolának és Szabadművelődési Akadémiának, s az utóbbi szellemi atyjának, Újszászi Kálmánnak és munkatársainak a szellemisége is. Mindezek eredményeképpen mélyült el az érdeklődése a magyar falu, annak hagyományai, sorskérdései iránt.

Miután hazatérhetett a két és fél éves szovjet hadifogságból, egész életét, minden erejét, tehetségét, tudását szűkebb pátriája javára fordította. Még felsorolni is hosszú, mi mindent vállalt és végzett. Vezetésével alakult meg 1959-ben a *Tompa Mihály Emlékbizottság*. Kezdeményezésére és irányításával 1963-ban a keleméri lelkészlakban a pap és költő életművét bemutató állandó kiállítást szerveztek. A volt iskola épületében kapott helyet a Tompa Mihály Emlékkönyvtár, a Vásony Sándorné emlékkiállítás, valamint a Kisgaléria. Szülőfaluja népéletének tárgyi emlékeit a volt gazdasági épületben berendezett Néprajzi Gyűjtemény, illetve a gazdálkodás és erdőlés emlékeit bemutató szabadtéri gyűjtemény őrzi. Ugyancsak neki köszönhető a Babus Benjamin faműves gyűjtemény kialakítása, illetve a helyi református templomban lévő állandó fotókiállítás, amely Festett kazettás mennyezetek és berendezési tárgyak B-A-Z. megyében címet viseli. A gyűjteményegyüttes 2004-ben elnyerte az Év Múzeuma kitüntető címet.

É. Kovács László képzőművész is, rajzai, pasztelljei hitelesen és gyönyörűen örökítik meg a tájat és embereit. Aligha meglepő, hogy kezdeményezésére, 1989-ben Máger Ágnes festőművész szakmai irányításával művésztelep, alkotótábor is alakult Gömörszőlősön.

A helyi népeletet számos közleményben mutatta be. Összegyűjtötte és közölte a Tompa Mihályról szóló néphagyományt. S amikor kellett, 1990-ben vállalta a polgármesteri szolgálatot is. Nélküle aligha lett volna, lenne ok a fenntartható falu programjának a megvalósítására, amelynek a miskolci székhelyű Ökológiai Intézet keretén belül a Fenntartható Falu Alapítvány a szakmai gondozója. Ott volt a maradék-Gömör putnoki múzeumának a megteremtésénél, annak első igazgatója volt.

Mindebben társa volt néhai élete párja, született Babus Éva, valamint leányuk, Judit. Babus Éva a szövőszéket választotta kifejezési eszközként. A gömöri, kalotaszegi és más motívumokat újratereítő munkásságáért elnyerte a Népművészet Mestere címet. Judit lányuk nem csak a szövőszékbe ült és ül bele, de fest is, de a néprajz szakot is elvégezte, sőt a polgármesteri szolgálatot is végzi. Személyében biztosított a folytatás is.

Példás ember É. Kovács László. Talán nem távoli, s nem erőltetett a párhuzam a kalotaszegi, sztánai Varjúvár és a gömöri, gömörszőlősi Kakasvár, illetve gazdáik, Kós Károly és É. Kovács László között. Az elkötelezett, sokoldalú szolgálat, a vállalás indokolja ennek a felvetését.

É. Kovács László példát mutat számunkra emberségből. Boldog vagyok, hogy szólhattam Róla.

Az Úr áldása volt, legyen és maradjon továbbra is Rajta és az Övéin, az Ő szolgálatán, szolgálatukon.

B. Kovács István